

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 102/08-71

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 31. júla 2008 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti F., spol. s r. o., so sídlom P., zastúpenej advokátom JUDr. L. S., K., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na podnikanie podľa čl. 35 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 26 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, základného práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, podľa čl. 36 ods. 1 a 2 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Sž 33/2005 z 21. októbra 2005, za účasti Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti F., spol. s r. o., na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivý proces podľa čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Sž 33/2005 z 21. októbra 2005 p o r u š e n é b o l o .

2. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 SŽ 33/2005 z 21. októbra 2005 zrušuje a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

3. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. februára 2006 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti F., spol. s r. o. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na podnikanie podľa čl. 35 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej aj „ústava“) a podľa čl. 26 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 a 2 listiny a práva na spravodlivý proces podľa čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ďalej len „medzinárodný pakt“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 SŽ 33/2005 z 21. októbra 2005 (ďalej aj „namietaný rozsudok“).

Sťažovateľ prostredníctvom splnomocneného právneho zástupcu uviedol, že «*Rada pre vysielanie a retransmisiu, so sídlom Nám. SNP 12, 811 06 Bratislava (ďalej len „RVR“)* vydala dňa 6. 12. 2004 v správnom konaní č. 371-LO/D-2640/2004 na základe žiadosti F., spol. s r. o. (...) (ďalej len „sťažovateľ“) o predĺženie platnosti licencie dňa 21. 12. 2004 rozhodnutie č. RPK/71/2004 o prerušení správneho konania 371-LO/D-2640/2004 na 30 dní a vyzvala sťažovateľa, aby v lehote 30 dní svoju žiadosť doplnil o podklady podľa § 46 ods. 2 zákona č. 308/2000 Z. z.

RVR následne vydala dňa 22. 2. 2005 rozhodnutie č. R/74/ŽZL/02/2005 v správnom konaní č. 371-LO/D-2640/2004 v ktorom rozhodla, že podľa § 52 ods. 4 zákona č. 308/2000 Z. z. zamietla žiadosť sťažovateľa o predĺženie platnosti licencie zo dňa 6. 12. 2004. V odôvodnení svojho rozhodnutia RVR okrem iného uviedla, že z dikcie ustanovení

vzťahujúcich sa na predĺženie licencie vyplýva, že RVR je daná diskrečná právomoc vo vzťahu k rozhodovaniu o predĺžení, či nepredĺžení licencie. Po podaní žiadosti ju RVR hodnotí, berúc do úvahy kritériá ustanovené ustanoveniami §§ 52 ods. 3 a 47 zákona č. 308/2000 Z. z. V závislosti od ich posúdenia napokon rozhodne. Ďalej RVR vo svojom odôvodnení uvádza, že rozlišujeme lehoty hmotnoprávne a procesné. Lehoty hmotnoprávne sú obsiahnuté v jednotlivých predpisoch materiálneho práva. S ich uplynutím je spojený vznik alebo strata určitého práva, resp. oprávnenia. S plynutím lehôt je spojený inštitút premlčania alebo preklúzie. Lehoty procesné upravuje: a) zákon č. 71/1967 Zb. Správny poriadok, b) osobitný právny predpis a c) správny orgán. Procesné lehoty, ktorých dĺžku ustanovuje správny poriadok alebo osobitný zákon, nazývame zákonnými lehotami. Ich charakteristickým znakom je, že správny orgán ich nemôže ani predĺžiť ani skrátiť (podľa ustanovenia § 28 však môže odpustiť ich zmeškanie).

Ďalej sa v odôvodnení rozhodnutia RVR uvádza, že účastník konania zmeškal zákonnú lehotu na podanie žiadosti o predĺženie platnosti licencie. Keďže však nepožiadal o odpustenie zmeškania lehoty, ani neuviedol dôvody pre zmeškanie, zmeškanie lehoty v zmysle ustanovenia § 28 Správneho poriadku nemožno odpustiť.

Dňa 21. 3. 2005 podal sťažovateľ odvolanie voči rozhodnutiu RVR č. R/74/ŽZL/02/2005 zo dňa 22. 2. 2005 vydanom v správnom konaní č. 371-LO/D-2640/2004. Najvyšší súd Slovenskej republiky svojím rozsudkom zo dňa 21. 10. 2005, ktoré nadobudlo právoplatnosť 21. 12. 2005, sp. zn. 5 Sž 33/2005-42 rozhodol tak, že potvrdil rozhodnutie RVR zo dňa 22. 2. 2005 č. R/74/ŽZL/02/2005. Najvyšší súd Slovenskej republiky v odôvodnení svojho rozhodnutia okrem iného uvádza, že subjektívneho práva, využitie ktorého je zákonom obmedzené iba na existenciu právne významnej udalosti, tzn. vznik zákonnej lehoty, nie je možné sa dovolávať po uplynutí uvedenej lehoty. Lebo potom toto subjektívne právo bezpochyby zaniká a jeho využitie je pre subjekt práva z uvedeného dôvodu nedostupné. Najvyšší súd k polemike, ktorá medzi RVR a sťažovateľom vo vzťahu k charakteru lehoty vymedzenej v § 52 ods. 1 písm. a) zaznela iba uvádza, že RVR zjavne nesprávne zaradila túto lehotu medzi procesnoprávne lehoty a následne z toho vyvodila nesprávny právny názor, že je možné takéto zmeškanie odpustiť. Takto aj odôvodnila svoje procesné správanie za účelom doplnenia všetkých náležitostí potrebných na meritórne rozhodnutie vo veci. Uvedené procesné pochybenie však svojou intenzitou ani

následkami nepostihuje preskúmané rozhodnutie natoľko, aby malo vplyv na zákonnosť rozhodnutia samotného. Preto Najvyšší súd v zmysle ustanovenia § 250i ods. 3 v spojení s § 250l ods. 2 OSP neprihliadol, hoci ich sťažovateľ v konaní namietal.

Najvyšší súd ďalej uvádza, že vo vzťahu k podporným argumentom sťažovateľa, ktoré sa týkajú záverov českej právnickej verejnosti, Najvyšší súd konštatuje, že tieto závery predstavujú platformu často s rôznymi závermi, ktoré nie sú celkom totožné so slovenským právnym poriadkom a preto niektoré zovšeobecňujúce názory popredných predstaviteľov českej právnickej verejnosti treba veľmi starostlivo skúmať.

Záverom Najvyšší súd uznáva čiastočne argumentáciu sťažovateľa, že RVR ne zvolila celkom jednoduchú a prehľadnú štruktúru svojho rozhodnutia, ale napriek týmto faktom nič nemení na skutočnosti, že z odôvodnenia rozhodnutia jasne vyplýva, že žiadosť navrhovateľa bola zamietnutá pre nedodržanie zákonnej lehoty sťažovateľom.»

V ďalšej časti sťažnosti sťažovateľ cituje relevantné ustanovenia ústavy (čl. 2 ods. 2, čl. 35 ods. 1 a 2, čl. 46 ods. 1 a 2), listiny (čl. 26 ods. 2, čl. 36 ods. 1), medzinárodného paktu (čl. 14 ods. 1) a čl. 14 ods. 1 prvej vety zákona č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii a o zmene zákona č. 195/2000 Z. z. o telekomunikáciách v znení neskorších predpisov [ďalej len „zákon č. 308/2000 Z. z.“ (§ 4 ods. 3, § 52 ods. 1, § 52 ods. 4 a 5, § 71)], Správneho poriadku (§ 3 ods. 4, § 46, § 47 ods. 3), Občianskeho súdneho poriadku [ďalej aj „OSP“, (§ 157 ods. 2, § 244 ods. 1, § 250i ods. 3, § 250j ods. 2 a § 250l ods. 2)] a tvrdí, že najvyšší súd sa v konaní vedenom pod sp. zn. 5 SŽ 33/2005 týmito ustanoveniami neriadil, čo v konečnom dôsledku spôsobilo porušenie jeho označených práv.

Na podporu svojej argumentácie sťažovateľ ďalej cituje aj z doterajšej judikatúry ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva a odvoláva sa aj na názory publikované v zahraničných právnických periodikách. Sťažovateľ sa podrobnejšie venuje aj jednému z názorových prúdov teórie slovenského práva zahrňujúcej oblasť všeobecného súkromného práva, z ktorého podľa neho vyplýva, že „čas a uplynutie času sú najdôležitejšie medzi objektívnymi skutočnosťami (udalosťami). Plynutie času býva dôležité ako skutočnosť spoluspôsobujúca: a) vznik práv - to je vydržanie a b) zánik práv - to je uplynutie času pri časovom obmedzení trvania práv, premlčanie, preklúzia a smlčanie.“.

Pozornosť sťažovateľa sa zameriava najmä na inštitút tzv. „smlčania“ a jeho odlišnosti od inštitútu premlčania a preklúzie s tým záverom, že v danom prípade „smlčanie“ vzhľadom na existenciu zákonných lehôt nebolo možné aplikovať.

Nadväzne na to sťažovateľ konštatuje, že v našom právnom poriadku pri plynutí času prichádzajú do úvahy v prípade majetkových práv v podstate len dve možnosti, a to jednak zánik práva - preklúzia - a jednak premlčanie, v dôsledku ktorého zanikne právny nárok na uplatnenie práva, pričom nedochádza k zániku práva, ktoré zostáva ako naturálna obligácia.

Sťažovateľ sa ďalej zameriava na inštitút preklúzie, v dôsledku ktorej zaniká právo majetkovej povahy jeho neuplatnením v ustanovenej lehote, a podotýka, že ak má dôjsť k zániku práva, musí to byť v zákone výslovne ustanovené. Na iné ako uvedené prípady nemožno podľa sťažovateľa ustanovenia o preklúzii aplikovať. Na podporu uvedeného názoru cituje aj z judikatúry Ústavného súdu Českej republiky.

Sťažovateľ pokračuje v argumentácii svojej sťažnosti poukazujúc na kritériá, ktoré musí správny orgán splniť vo vzťahu k odôvodneniu svojho rozhodnutia, a vyslovuje názor, že ak *„správny orgán odôvodnenie svojho rozhodnutia formuluje neúplne, nesprávne, nekonkrétne, nepreskúmateľne, nedostatočné odôvodnenie má za následok nezákonnosť celého rozhodnutia správneho orgánu; k takejto vade rozhodnutia pritom prihliada odvolací orgán vždy z úradnej povinnosti. Najvyšší súd vo veci 5 Sž 33/2005 takýmto spôsobom nepostupoval a aj napriek skutočnosti, že konštatoval nesprávny právny názor RVR a akceptoval argumentáciu sťažovateľa, nepostupoval v súlade so zákonom a nezrušil rozhodnutie RVR v zmysle OSP a nezrušil preskúmané rozhodnutie RVR a nevrátil ho na nové konanie. Nedodržanie takéhoto postupu zo strany Najvyššieho súdu je napriek tomu paradoxne odôvodnené skutočnosťou, že Najvyšší súd čiastočne prijíma argumentáciu sťažovateľa, ďalej že súhlasí so sťažovateľom o charaktere lehoty a nesprávnom právnom posúdení RVR, avšak vzhľadom na skutočnosť, že ide o vady konania, ktoré nemohli mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia podľa § 250i ods. 3 OSP, súd na tieto vady neprihliadol.“*

Podľa sťažovateľa bol najvyšší súd povinný vo veci vedenej pod sp. zn. 5 Sž 33/2005 prihliadnuť na vytknuté vady, s ktorými sa napokon sám stotožnil. Navyše, najvyššiemu súdu vytkol aplikáciu § 250i ods. 3 OSP na ním uvádzané vady, ktoré sa netýkali väd samotného konania, čo podľa neho nekorešponduje s doterajšou judikatúrou najvyššieho súdu ani s názormi vyslovenými v odbornej literatúre.

V nadväznosti na uvedené sťažovateľ tvrdí, že najvyšší súd „*bol povinný na základe opravného prostriedku preskúmať rozhodnutie RVR, či rozhodnutie RVR nevybočilo z medzi stanovených zákonom. Keďže v prípade sťažovateľa má rozhodnutie RVR o predĺžení licencie povahu udelenia (resp. predĺženia) oprávnenia ku konkrétnej podnikateľskej činnosti, bez ktorej sťažovateľ túto podnikateľskú činnosť nemôže vykonávať, bol Najvyšší súd povinný postup RVR starostlivo zvažovať. V prípade vydávania rozhodnutia o predĺžení licencie na rozhlasové vysielanie v zmysle ZVR (zákon č. 308/2000 Z. z., pozn.) pritom ide o správny akt, ktorý má súkromnoprávne dôsledky a ktorý vydáva správny orgán nie ako svoje rozhodnutie, ale ako rozhodnutie štátu, ktoré má spôsobilosť, resp. ktorého dôsledkom je vznik, zmena alebo zrušenie určitého práva.*

Najvyšší súd bol povinný náležite skúmať rozhodnutie RVR najmä s apelom na skutočnosť, že sťažovateľ namietal rozpor rozhodnutia RVR so zákonom.

Keďže v zmysle č. 35 Ústavy SR a čl. 26 Listiny má každý právo podnikat' a len zákon môže ustanoviť podmienky a obmedzenia na výkon určitých činností alebo povolení, sťažovateľ sa domnieva, že Najvyšší súd SR bol oprávnený právo sťažovateľa na výkon podnikania, na ktoré licenciu na rozhlasové vysielanie potreboval, posudzovať výlučne striktné v medziach zákona - v našom prípade ZVR. Ak ZVR neobsahoval takú sankciu a možnosť rozhodnutia, aké bolo vydané RVR v správnom konaní č. 371-LO/D-2640/2004 a pokiaľ navyše bolo rozhodnutie RVR nezákonné a vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci, bol Najvyšší súd povinný pri dodržiavaní dikcie zákona, rozhodnutie RVR zrušiť a vrátiť vec na nové konanie. Pokiaľ tak Najvyšší súd SR neurobil, v konečnom dôsledku zasiahol do ústavných práv sťažovateľa, a to najmarkantnejšie do jeho ústavných práv podľa čl. 46 a 35 Ústavy.“

Na základe citovaného a ďalších skutočností uvedených v sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd rozhodol takto:

„Základné právo sťažovateľa na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 a nasl. Ústavy SR, čl. 36 ods. 1 Listiny a čl. 14 ods. 1 medzinárodného paktu o občianskych a politických právach a právo na podnikanie podľa čl. 35 ods. 1 Ústavy SR a čl. 26 ods. 1 Listiny bolo porušené právoplatným rozsudkom Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Sž 33/2005 zo dňa 21. 10. 2005.

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Sž 33/2005 zo dňa 21. 10. 2005 sa zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.“

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval a uznesením sp. zn. IV. ÚS 102/08 z 19. marca 2008 ju prijal na ďalšie konanie.

Najvyšší súd v stanovisku k sťažnosti z 2. júla 2007, ktoré si ústavný súd vyžiadal ešte pred jej predbežným prerokovaním, predovšetkým rozsiahlou argumentáciou spochybnil nielen jeho právomoc rozhodovať o predmetnej sťažnosti, ale najmä jeho kasačnú právomoc. S touto argumentáciou sa ústavný súd podrobne vysporiadal už v uznesení o prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, a preto sa s ňou v tomto náleze už nezaoberal.

K samotnému namietanému rozsudku najvyšší súd v označenom stanovisku uviedol, že skutkové vyhodnotenia a v ňom prijaté právne závery a dôvody sú podľa jeho mienky v dostatočnom rozsahu a v logicky usporiadanej štruktúre obsiahnuté v odôvodnení predmetného rozsudku, a z uvedeného dôvodu ich nemožno objasňovať nad vymedzený rámeč.

Pretože právny zástupca sťažovateľa spochybnil závery namietaného rozsudku z hľadiska ich súladu s označenými článkami ústavy, listiny a medzinárodného paktu, najvyšší súd zrekapituloval, že *„dospel k názoru, že jadrom sporu je otázka právneho výkladu zákonnej lehoty určenej v § 52 ods. 1 písm. a) zák. č. 308/2000 Z. z. na podanie žiadosti o predĺženie platnosti licencie a účinkov s tým spojených. Na tomto mieste bolo*

Najvyšším súdom Slovenskej republiky uvedené, že hoci odporkyňa nesprávne na základe prezentovanej právnej úvahy zaradila uvedenú lehotu medzi procesno-právne lehoty a v zmysle tohto svojho právneho záveru aj pripustila názor, že je možné zmeškanie takejto lehoty v tomto prípade odpustiť, intenzita ako aj následky omylu v tejto právnej úvahe na správnosť preskúmaného rozhodnutia nie sú také, aby viedli Najvyšší súd Slovenskej republiky z tohto dôvodu k zrušeniu napadnutého rozhodnutia“.

Takisto Najvyšší súd Slovenskej republiky nesúhlasí s názorom sťažovateľa, že na jeho právo podať žiadosť o predĺženie licencie treba nazerať ako na právo majetkové (tzn., že ide o subjektívne právo z oblasti súkromného práva), lebo evidentne ide o právo z oblasti verejného práva, ktoré nemá charakter majetkového práva, ale naopak predstavuje jednu z podmienok na začatie procesu, výsledkom ktorého je vydanie licencie (ktorá sama o sebe je oprávnením na výkon povolania) ... Na základe uvedeného aj v odôvodnení spochybňovaného rozsudku bolo pre toto právo použité iba stručné označenie „subjektívne právo, využitie ktorého je zákonom obmedzené“.».

K citáciám sťažovateľa z judikatúry Ústavného súdu Českej republiky najvyšší súd uviedol, že *„nikdy a priori neodmietol právne názory, ktoré sú vytvárané vo vrcholných justičných orgánoch iných štátov, ako nevhodné alebo nepodnetné. Nakoľko však senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v prejednávanej veci zistil, že ide o názory, ktoré pre svoju povahu (I. ÚS 287/04 - požiadavka na výslovnosť zakotvenia zániku práva v texte zákona) a zameranie (oblasť súkromného práva) nie je možné aplikovať v prípade uplatnenia práva na predĺženie licencie na rozhlasové vysielanie, tak ich označil v odôvodnení rozsudku ako irelevantné.“*.

S poukazom na ustanovenie § 157 ods. 2 OSP najvyšší súd vyslovil stanovisko, že odôvodnenie výroku namietaného rozsudku *„vzhľadom na kontext celého rozsudku zhrnul v jednoduchej forme na str. 3 a 4 rozsudku. Zo zákona pre súd nevyplýva povinnosť uprednostňovať viacstranové odôvodnenie a preberať rozsiahlu právnu argumentáciu účastníkov pred jeho stručnosťou.“*

Preto sa najvyšší súd domnieva, že neporušil zákonom predpísanú požiadavku dbať na procesnú čistotu. Vo svetle uvedených skutočností nemožno podľa najvyššieho súdu prisvedčiť názoru právneho zástupcu sťažovateľa, že namietaný rozsudok možno označiť ako protiústavný, a na základe toho „žiada vysloviť, že ústavná sťažnosť sa zamieta“.

Sťažovateľ v reakcii z 5. októbra 2007 na stanovisko najvyššieho súdu k tej časti sťažnosti, ktorá sa týka merita veci, uviedol, že najvyšší súd opätovne potvrdil správnosť jeho argumentácie o charaktere lehoty a nesprávnosť rozhodnutia správneho orgánu v tomto smere. Pokiaľ najvyšší súd založil obhajobu svojho postupu zásadou hospodárnosti, sťažovateľ síce súhlasí, že táto zásada by sa mala uplatňovať aj v správnom súdnictve, avšak na druhej strane vyslovuje názor, že „zásada hospodárnosti nemôže konzumovať požiadavku procesnej čistoty a vydávania rozhodnutí konformných s ústavou, ústavnými zákonmi a všeobecne záväznými právnymi predpismi.

Ak má byť splnený jeden z účelov súdnej jurisdikcie, totiž požiadavka výchovy k zachovávaniu zákona a k úcte k právam spoluobčanov je nevyhnutné, aby rozhodnutia všeobecných súdov nielen zodpovedali zákonu v merite veci a aby boli vydané za plného rešpektu k procesným právam, ale aby tiež odôvodnenie vydaného súdneho rozhodnutia vo vzťahu k zmienenému účelu zodpovedalo kritériám daným ustanovením § 157 ods. 2 in fine ods. 3 OSP, pretože len vecne správne rozhodnutia a náležito, t. j. zákonom požadovaným spôsobom odôvodnené rozhodnutia napĺňajú – ako neoddeliteľná súčasť stanoveného postupu – ústavné kritériá plynúce z Listiny. Medze spravodlivého procesu sú dané procesnou čistotou, na ktorú musí dbať Ústavný súd vo vzťahu k súdom všeobecným.“

Sťažovateľ tvrdí, že najvyšší súd vo svojom vyjadrení neuviedol žiadny argument na podporu súladnosti jeho rozhodnutia so zákonom a s ústavou a neposkytol žiadny argument, ktorý by vyvrátil porušenie ním označených základných práv.

Právny zástupca sťažovateľa a predseda najvyššieho súdu ústavnému súdu oznámili, že netrávajú, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, v dôsledku čoho ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho

sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, keďže dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Všeobecné východiská na rozhodovanie ústavného súdu

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (*mutatis mutandis* II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaniach, ktoré im predchádzali, alebo samotných rozhodnutiach došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného

súdu môžu byť teda predmetom kontroly vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/00).

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi konania poskytuje pri rozhodovaní o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam správnych orgánov (§ 250l a nasl. OSP), t. j. v konaní, v ktorom sa podaním riadneho opravného prostriedku (odvolania) domáha ochrany svojich práv pred príslušným súdom z dôvodov, uplatnenie ktorých umožňuje procesné právo. Ak účastník konania splní predpoklady ustanovené zákonom na poskytnutie ochrany v konaní podľa III. hlavy V. časti OSP, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť v rozsahu, v akom sa preukáže existencia dôvodov na poskytnutie súdnej ochrany v takom konaní. Poskytnutie takejto právnej ochrany však prirodzene nemožno považovať za právo na úspech v predmetnom konaní (mutatis mutandis II. ÚS 4/94), ak každé rozhodnutie všeobecného odvolacieho súdu odpovedá na obsah odvolania ústavne konformným spôsobom a v rozsahu upravenom zákonom (čl. 46 ods. 4 ústavy).

Ústavný príkaz konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon vyjadrený v čl. 2 ods. 2 ústavy, zaväzuje všetky orgány verejnej moci vrátane súdov rozhodujúcich o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam správnych orgánov. Tento ústavný príkaz zaväzuje orgány verejnej moci pri ich akejkolvek činnosti a zvlášť vtedy, ak výkonom svojich kompetencií poskytujú ochranu základným právam a slobodám fyzických osôb a právnických osôb rešpektujúc pritom princípy právneho štátu (čl. 1 ods. 1 prvej vety ústavy).

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (napríklad IV. ÚS 77/02) do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá má základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal výklad dotknutej právnej normy, ktorý je v súlade s ústavou, čo je základným predpokladom na ústavne konformnú aplikáciu tejto právnej normy na zistený skutkový stav veci.

K porušeniu základného práva na súdnu ochranu by došlo predovšetkým vtedy, ak by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a ak by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu (žalobe) fyzickej osoby alebo právnickej osoby (napr. I. ÚS 35/98), ale tiež v prípade, ak by rozhodnutie všeobecného súdu bolo arbitrárne, a teda prejavom zjavnej svojvôle pri výklade a aplikácii právnej normy, ak by výrok rozhodnutia nebol v súlade s priebehom konania alebo ak by rozhodnutie nebolo dostatočne odôvodnené.

K úlohám právneho štátu patrí vytvorenie právnych a faktických garancií uplatňovania a ochrany základných práv a slobôd občanov. Ak je na uplatnenie alebo ochranu základného práva alebo slobody potrebné uskutočniť konanie pred orgánom verejnej moci, úloha štátu spočíva v zabezpečení právnej úpravy takýchto konaní dostupných bez akejkolvek diskriminácie každému z nositeľov základných práv a slobôd. Koncepcia týchto konaní musí zabezpečovať reálny výkon a ochranu základného práva alebo slobody, a preto ich imanentnou súčasťou sú procesné záruky takéhoto uplatňovania a ochrany základných práv a slobôd. Existencia takýchto konaní však nevyčerpáva ústavné požiadavky späté s uplatňovaním základných práv a slobôd. Ústavnosť týchto konaní predpokladá aj to, že orgán verejnej moci, pred ktorým sa takéto konania uskutočňujú, koná zásadne nestranne, nezávisle a s využitím všetkých zákonom vytvorených prostriedkov na dosiahnutie účelu takýchto procesných postupov. Ústavný súd v tomto smere osobitne pripomína objektivitu takéhoto postupu orgánu verejnej moci. Len objektívnym postupom sa v rozhodovacom procese vylučuje svojvôľa, ako aj ničím nepodložená možnosť úvahy

orgánu verejnej moci bez akýchkoľvek objektívnych limitov, ktoré sú vymedzené zákonnými spôsobmi zisťovania skutkového základu, prijať rozhodnutie (II. ÚS 9/00, II. ÚS 143/02, III. ÚS 60/04, III. ÚS 300/06).

Objektívny postup orgánu verejnej moci sa musí prejavovať jednak vo využití všetkých dostupných a pritom legálnych zdrojov zisťovania skutkového základu na rozhodnutie, ale aj v tom, že takéto rozhodnutie obsahuje (musí obsahovať) aj odôvodnenie, ktoré preukázateľne vychádza z týchto objektívnych postupov a ich uplatnenia v súlade s procesnými predpismi.

Uvedené východiská bol povinný dodržiavať v konaní a pri rozhodovaní v napadnutej veci aj najvyšší súd, a preto bolo úlohou ústavného súdu posúdiť, či ich skutočne rešpektoval, a to minimálne v takej miere, ktorá je z ústavného hľadiska akceptovateľná a udržateľná.

III.

Predmetom sťažnosti sťažovateľa je namietané porušenie jeho základného práva na podnikanie podľa čl. 35 ods. 1 ústavy a podľa čl. 26 ods. 1 listiny, základného práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 a 2 listiny a práva na spravodlivý proces podľa čl. 14 ods. 1 medzinárodného paktu rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 5 Sž 33/2005 z 21. októbra 2005.

Relevantné znenie príslušných ustanovení ústavy, listiny a medzinárodného paktu, ktoré sťažovateľ namieta, je takéto:

Podľa čl. 35 ods.1 ústavy a čl. 26 ods. 1 listiny každý má právo na slobodnú voľbu povolania a prípravu naň, ako aj právo podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny každý má právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy a čl. 36 ods. 2 listiny kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

Podľa čl. 46 ods. 4 ústavy podmienky a podrobnosti o súdnej a inej právnej ochrane ustanoví zákon. Podľa čl. 51 ods. 1 ústavy sa možno základného práva na súdnu a inú právnu ochranu domáhať len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú.

Podľa čl. 14 ods. 1 medzinárodného paktu všetky osoby sú si pred súdom rovné. Každý má úplne rovnaké právo, aby bol spravodlivo a verejne vypočutý nezávislým a nestranným súdom, ktorý rozhoduje buď o jeho právach a povinnostiach.

Výklad a aplikácia práva všeobecnými súdmi musí byť v súlade s účelom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu, ktorým je poskytnutie materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti sťažovateľa predovšetkým zoberal do úvahy, že tento namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu, ktoré je v demokratickej spoločnosti natoľko závažné, že pri jeho výkone neprichádzajú do úvahy (zo strany súdov) ani jeho zužujúci výklad, a ani také formálne interpretačné postupy, následkom ktorých by mohlo byť jeho neodôvodnené (svojvoľné) obmedzenie, či dokonca popretie.

1. K namietanému porušeniu základného práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, podľa čl. 36 ods. 1 a 2 listiny a podľa čl. 14 ods. 1 medzinárodného paktu

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu zmyslom a účelom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 a 2 listiny (rovnako podľa čl. 14 ods. 1 medzinárodného paktu) je zaručiť každému reálny prístup k súdu. Tomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu vo veci konať a rozhodnúť (m. m. I. ÚS 62/97, II. ÚS 26/96).

Právo na súdnu ochranu poskytuje ústava každému právu, ktoré je v právnom poriadku Slovenskej republiky upravené a ktorého sa zákonom ustanoveným postupom možno domáhať na súdnom alebo inom orgáne Slovenskej republiky. Poskytnutie práva na súdnu alebo inú právnu ochranu nemožno obmedziť iba na základné práva a slobody tak, ako sú uvedené v druhej hlave ústavy (I. ÚS 335/06).

Obsah práva na súdnu a inú právnu ochranu nespočíva len v tom, že fyzickým osobám a právnickým osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov a iných orgánov (I. ÚS 198/07).

Citovaný čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 36 ods. 1 a 2 listiny (podobne aj čl. 14. ods. 1 medzinárodného paktu) je primárnym východiskom na zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky oprávnených na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj základom ústavnej úpravy obsahu práva na súdnu a inú právnu ochranu uvedeného v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 48 ústavy). Všeobecné súdy poskytujú ochranu základnému právu na spravodlivý proces tak, že postupujú v konaní v súlade s procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi, dodržiavanie ktorých je garanciou práva na súdnu ochranu (m. m. III. ÚS 49/04, I. ÚS 31/05, IV. ÚS 67/08).

Zo sťažnosti a z k nej pripojených listinných dôkazov vyplýva, že 6. decembra 2004 bolo doručené Rade pre vysielanie a retransmisiu (ďalej len „rada“) podanie sťažovateľa,

ktorým požiadal o predĺženie platnosti licencie na vysielanie rozhlasovej programovej služby. Na tom základe začalo 6. decembra 2004 správne konanie č. 371-LO/D-2640/2004 (ďalej aj „správne konanie“). Pretože podanie sťažovateľa neobsahovalo všetky náležitosti potrebné na meritórne rozhodnutie, rada podľa § 19 ods. 3 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (ďalej len „Správny poriadok“) rozhodnutím sp. zn. RPK/71/2004 z 21. decembra 2004 podľa § 29 ods. 1 Správneho poriadku prerušila správne konanie na 30 dní.

Následne po tom, ako sťažovateľ odstránil vytykané nedostatky svojho podania, rada rozhodnutím č. R/74/ZŽL/02/2005 z 22. februára 2005 podľa § 52 ods. 4 zákona č. 308/2000 Z. z. žiadosť sťažovateľa o predĺženie licencie zo 6. decembra 2004 zamietla. Toto rozhodnutie odôvodnila rada tým, že žiadosť sťažovateľa o predĺženie licencie nebola podaná v lehote ustanovenej v § 52 ods. 1 písm. a) zákona č. 308/2000 Z. z.

Podľa odôvodnenia a označeného rozhodnutia rady *«Z dikcie (...) ustanovení vzťahujúcich sa na predĺženie licencie („možno predĺžiť“, „pri rozhodovaní o predĺžení“, „rozhodne o predĺžení“, „na rozhodovanie o predĺžení“, „proti rozhodnutiu, ktorým rada zamietla žiadosť o predĺženie“)* vyplýva, že Rade je daná diskrečná právomoc vo vzťahu k rozhodovaniu o predĺžení, či nepredĺžení platnosti licencie. Po podaní žiadosti ju Rada hodnotí, berúc do úvahy kritériá ustanovené v §§ 52 ods. 3 a 47 zákona č. 308/2000 Z. z. *V závislosti od ich posúdenia napokon rozhodne.*

Teória práva pojem lehota definuje ako určité, časovo vymedzené obdobie, v ktorom sa môže, resp. musí vykonať určitý úkon. Takýto časový úsek je ohraničený jeho začiatkom (napr. doručením písomností) a koncom (uplynutím určeného času).

Rozlišujeme lehoty hmotnoprávne a lehoty procesné. Lehoty hmotnoprávne sú obsiahnuté v jednotlivých predpisoch materiálneho práva. S ich uplynutím je spojený vznik alebo strata určitého práva, resp. oprávnenia. S plynutím týchto lehôt je spojený inštitút premlčania alebo preklúzie práva.

Naproti tomu procesné lehoty sú určené na vykonanie niektorých procesných úkonov. Lehoty procesné ustanovuje:

a) zákon č. 71/1967 Zb. správny poriadok,

b) osobitný právny predpis,

c) správny orgán.

Procesné lehoty, ktorých dĺžku ustanovuje správny poriadok alebo osobitný zákon, nazývame zákonnými lehotami. Ich charakteristickým znakom je, že správny orgán ich nemôže ani predĺžiť ani skrátiť (podľa ustanovenia § 28 však môže odpustiť ich zmeškanie). Výnimky z tejto zásady môže ustanoviť iba osobitný zákon. Podľa ustanovenia § 28 Správneho poriadku

„(1) Správny orgán zo závažných dôvodov odpustí zmeškanie lehoty, ak o to účastník konania požiada do 15 dní odo dňa, keď pominula príčina zmeškania, a ak v tej istej lehote urobí zmeškaný úkon. Správny orgán môže tejto žiadosti priznať odkladný účinok.

(2) Zmeškanie lehoty nemožno odpustiť, ak odo dňa, keď sa mal úkon urobiť, uplynul jeden rok.“

Odpustenie zmeškania lehoty zákon viaže na splnenie tých podmienok:

a) dôvodom zmeškania lehoty boli závažné dôvody,

b) o odpustenie zmeškania lehoty účastník požiadal v zákonnej lehote 15 dní, odkedy pominula príčina zmeškania,

c) v tej istej lehote urobí zmeškaný úkon.

O odpustení zmeškania lehoty koná správny orgán len na návrh. Žiadosť o odpustenie zmeškania lehoty sa podáva na tom správnom orgáne, na ktorom sa mal urobiť zmeškaný úkon. Okrem všeobecných náležitostí podania táto žiadosť musí obsahovať dôvody, ktoré viedli k zmeškaniu a údaje o čase, kedy tieto dôvody pominuli.

Účastník konania zmeškal zákonnú lehotu na podanie žiadosti o predĺženie platnosti licencie.».

Z citovaného odôvodnenia rozhodnutia rady č. R/74/ZŽL/02/2005 z 22. februára 2005 (ďalej aj „rozhodnutie rady“) je zrejmé, že rada posúdila lehotu ustanovenú v § 52 ods. 1 zákona č. 308/2000 Z. z. ako lehotu procesnoprávnú, na základe čoho dospela k záveru, že zmeškanie tejto lehoty možno odpustiť.

Dňa 24. marca 2004 podal sťažovateľ proti rozhodnutiu rady najvyššiemu súdu odvolanie, ktorým sa domáhal jeho zrušenia a vrátenia veci rade na ďalšie konanie. Najvyšší

súd namietaným rozsudkom rozhodnutie rady potvrdil stotožňujúc sa so záverom rady, že žiadosť o predĺženie licencie bola podaná oneskorene.

Zo sťažnosti vyplýva, že základom argumentácie sťažovateľa o porušení jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy (čl. 14 ods. 1 medzinárodného paktu) je tvrdenie, že najvyšší súd ako súd vecne príslušný rozhodovať o opravnom prostriedku (§ 52 ods. 6 zákona č. 308/2000 Z. z. v spojení s § 246 ods. 2 a § 250i a nasl. OSP) vo svojom rozhodnutí:

a) napriek tomu, že v tejto veci konštatoval nesprávny právny názor rady a akceptoval argumentáciu sťažovateľa, nepostupoval v súlade so zákonom a nezrušil odvolaním napadnuté rozhodnutie rady,

b) neprihliadol na vady konania, hoci sa stotožnil so sťažovateľom, najmä pokiaľ ide o charakter lehoty vymedzenej v § 52 ods. 1 písm. a) zákona č. 308/2000 Z. z. dôvodiac, že ide o vady konania, ktoré nemohli mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia rady s poukazom na § 250i ods. 3 v spojení s § 250l ods. 2 OSP [odvolávajúc sa taktiež na zahraničnú (českú) judikatúru sťažovateľ tvrdí, že žalobu nemožno zamietnuť preto, že výrok správneho rozhodnutia môže prípadne obstať z iných súdu zrejmych dôvodov, o ktoré však správny orgán svoje rozhodnutie neoprel a ani sa nimi nezaoberal],

c) nesprávne aplikoval § 250i ods. 3 OSP na ním uvádzané vady, ktoré podľa neho nemohli mať vplyv na zákonnosť preskúvaného rozhodnutia, a preto na ne neprihliadol; vychádzajúc z judikatúry a odbornej literatúry sa podľa sťažovateľa za vady konania podľa § 250i ods. 3 OSP považujú vady vedenia konania a porušenie procesných práv žalobcu pred správnym orgánom, napr. právo nahliadať do spisov, právo na prejednanie veci v prítomnosti tlmočníka a pod.

Vzhľadom na to vyjadril sťažovateľ presvedčenie, že najvyšší súd „*nedbal na procesnú čistotu, vyplývajúcu z požiadavky rešpektovania procesných predpisov a tak proces, ktorý viedol voči sťažovateľovi nemohol byť spravodlivý. Najvyšší súd SR v konaní 5 Sž 33/2005, nerešpektoval ustanovenia OSP ako komplexu jednoduchých noriem obsahovo nadväzujúcich na základné právo na spravodlivý proces, konal teda svojvoľne,*

čím porušil toto základné právo sťažovateľa garantované čl. 46 a nasl. Ústavy SR, čl. 36 a nasl. Listiny, ak aj čl. 14 ods. 1 Paktu“.

Podľa § 52 ods. 6 zákona č. 308/2000 Z. z. proti rozhodnutiu, ktorým rada zamietla žiadosť o predĺženie platnosti licencie, môže účastník konania podať opravný prostriedok na najvyšší súd do 15 dní odo dňa doručenia rozhodnutia rady.

Podľa § 250l ods. 1 tretej hlavy piatej časti OSP sa podľa ustanovení tejto hlavy postupuje v prípadoch, v ktorých zákon zveruje súdom rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti neprávoplatným rozhodnutiam správnych orgánov.

Podľa § 250l ods. 2 OSP pokiaľ v tejto hlave nie je ustanovené inak, použije sa primerane ustanovenie druhej hlavy s výnimkou § 250a.

Podľa § 250j ods. 2 písm. a) OSP súd zruší napadnuté rozhodnutie správneho orgánu... a vráti vec žalovanému správneho orgánu na ďalšie konanie, ak po preskúmaní rozhodnutia a postupu správneho orgánu v medziach žaloby dospel k záveru, že rozhodnutie vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci.

S prihliadnutím na to možno konštatovať, že v prerokovávanom prípade nedošlo k vybaveniu opravného prostriedku sťažovateľa proti rozhodnutiu rady spôsobom uvedeným v citovaných ustanoveniach Občianskeho súdneho poriadku, teda najvyšší súd nekonal v okolnostiach danej veci podľa zákonom ustanoveného postupu. Tento svoj názor opiera ústavný súd o ďalej uvádzané skutočnosti.

V posudzovanej veci najvyšší súd potvrdil ako vecne správne rozhodnutie rady č. R/74/ZŽL/02/2005 z 22. februára 2005 aj napriek tomu, že skonštatoval jej procesné pochybenie, pokiaľ ide o názor na charakter lehoty ustanovenej v § 52 ods. 1 písm. a) zákona č. 308/2000 Z. z., keď *„zjavne nesprávne zaradila túto lehotu medzi procesnoprávne lehoty a následne z toho vyvodila nesprávny právny názor, že je možné takéto zmeškanie lehoty odpustiť“.*

Primárnym dôvodom, na ktorom je založené rozhodnutie rady, ktorým bola zamietnutá žiadosť sťažovateľa o predĺženie licencie na vysielanie rozhlasovej programovej služby zo 6. decembra 2004, je záver o zmeškaní zákonnej lehoty na podanie žiadosti. Najvyšší súd však, ako už bolo uvedené v odôvodnení namietaného rozsudku, argumentoval tým, že procesné pochybenie rady „*svou intenzitou ani následkami nepostihuje preskúmané rozhodnutie natoľko, aby malo vplyv na zákonnosť rozhodnutia samotného. Preto Najvyšší súd v zmysle ustanovenia § 250i ods. 3 v spojení s § 250l ods. 2 OSP neprihliadol, hoci ich navrhovateľ v konaní namietal.*“.

Z odôvodnenia namietaného rozsudku teda vyplýva, že aj keď najvyšší súd uznal ako dôvodný argument sťažovateľa o procesnom pochybení rady spočívajúcom v nesprávnom zaradení lehoty na podanie žiadosti o predĺženie licencie ustanovenej v § 52 ods. 1 písm. a) zákona č. 308/2000 Z. z. medzi lehoty procesnoprávne, nepripisujúc tomuto pochybeniu relevantnú intenzitu, ani žiaden dopad na zákonnosť rozhodnutia rady, toto rozhodnutie potvrdil, hoci rada toto svoje rozhodnutie založila práve na týchto nesprávnych právnych záveroch.

Na strane druhej taktiež treba spomenúť, že najvyšší súd v napadnutom rozsudku podáva výklad skutkových a právnych okolností veci, ktoré mali byť už obsahom jednoznačných skutkových a právnych zistení v rozhodnutí rady. Nemožno obísť ani skutočnosť, že najvyšší súd sa nijako nevysporiadal s nie nepodstatnou časťou argumentácie sťažovateľa uvedenu v jeho odvolaní z 21. marca 2005 proti rozhodnutiu rady, podľa ktorej:

„ZVR (zákon č. 308/2000 Z. z., pozn.) však v ustanoveniach § 52 ZVR neobsahuje žiadne ustanovenie, ktoré by bolo možné považovať za sankciu v prípade neuplatnenia práva alebo postup odporcu pre prípad, pokiaľ by žiadosť doterajšieho vysielateľa bola podaná oneskorene. Uvedené ustanovenie § 52 ZVR obsahuje odkaz, že na rozhodovanie o predĺžení platnosti licencie sa primerane vzťahuje § 47 ZVR. Dikcia § 52 teda neodkazuje na primerané použitie ustanovenia § 48 ZVR a teda ani na použitie ustanovenia § 48 ods. 5 ZVR. Ak by sme teda použili výklad a contrario, dospejeme k záveru, že ustanovenie § 52 ZVR síce ustanovuje lehotu na podanie žiadosti o predĺženie licencie, ale neustanovuje

žiadnu sankciu (a teda ani zánik práva) pre držiteľa licencie za omeškanie sa s podaním žiadosti o predĺženie licencie a navyše ani neustanovuje spôsob vybavenia žiadosti v prípade jej omeškania a ani neustanovuje možnosť pre odporcu, aby rozhodol o nepredĺžení licencie za iných, ako v ustanovení § 52 ods. 5 ZVR, taxatívne uvedených prípadoch. Z uvedených dôvodov a s apelom na skutočnosť, že boli splnené podmienky podľa § 52 ods. 3 a § 47 ZVR, odporca bol povinný vydať rozhodnutie o predĺžení platnosti licencie na základe žiadosti navrhovateľa.

Podľa nášho názoru je dôvodné sa domnievať, že priamo z účelu ZVR vyplýva, že zákonodarca preferoval možnosť predĺženia lehoty vo vzťahu k doterajšiemu vysielateľovi s licenciou a aj z uvedeného dôvodu reštriktívne obmedzil oprávnenia odporcu len dva taxatívne stanovené dôvody podľa § 52 ods. 5 ZVR a aj z uvedeného je zrejmé, že nebolo vôľou zákonodarcu, aby došlo k preklúziu alebo inej sankcii v prípade nedodržania lehoty.“

Podľa § 157 ods. 2 OSP v odôvodnení rozsudku uvedie súd podstatný obsah prednesov, stručne a jasne vyloží, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal i ďalšie dôkazy, a posúdi zistený skutkový stav podľa príslušných ustanovení, ktoré použil.

Toto zákonné ustanovenie treba z hľadiska práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, ktorého imanentnou súčasťou je aj právo na spravodlivé súdne konanie, vykladať a uplatňovať aj s ohľadom na príslušnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva [(ďalej len „ESLP“), pozri napr. rozsudok Garcia Ruiz v. Španielsko z 21. januára 1999, § 26] tak, že rozhodnutie súdu musí uviesť presvedčivé a dostatočné dôvody, na základe ktorých je založené. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí sa posúdiť vo svetle okolností každej veci. Judikatúra ESLP teda nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Georiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

Z práva na spravodlivú súdnu ochranu vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. apríla 1993).

Podľa názoru ústavného súdu najvyšší súd pri rozhodovaní v predmetnej veci tým, že vôbec nereagoval na citovanú argumentáciu sťažovateľa, nepreskúmal komplexne sťažovateľove procesné a hmotné námietky, nepostupoval dôsledne v súlade s požiadavkami vyplývajúcimi z ustanovenia § 157 ods. 2 OSP a relevantnej judikatúry ESĽP, ktorou je pri svojom rozhodovaní tiež nespochybniteľne viazaný, a preto jeho konanie nebolo v súlade s princípmi spravodlivého procesu a dôsledky jeho pochybenia sú v neprospech sťažovateľa.

Požiadavky na spravodlivý proces a odôvodnenie rozhodnutí podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa v zásade vzťahujú aj na správne súdnictvo realizujúce čl. 46. ods. 2 ústavy. Ústavný súd už vyslovil, že „súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré racionálne a logickým spôsobom dáva odpoveď na všetky argumentačné tvrdenia uplatnené účastníkmi konania, ako aj na právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu“ (m. m. IV. ÚS 115/03).

Dôvody namietaného rozsudku neposkytujú podľa názoru ústavného súdu dostatočnú oporu pre potvrdenie preskúmaného rozhodnutia rady o zamietnutí žiadosti sťažovateľa o predĺženie licencie na vysielanie rozhlasovej programovej služby, a navyše sú tieto dôvody vo vzťahu k preskúmanému rozhodnutiu rady spochybňované, resp. vyvracané samotným odôvodnením namietaného rozsudku. Výrok namietaného rozsudku najvyššieho súdu zároveň odporuje odôvodneniu, pretože všeobecne možno podporiť iba také rozhodnutie, ktoré je vecne správne, skutkovo a právne podložené okolnosťami, ktoré neotvárajú problém právnej istoty, prečo odvolaním napadnuté rozhodnutie vyznelo v neprospech odvolateľa.

Vzhľadom na to ústavný súd konštatuje, že v danej veci existovali dostatočné dôvody na uplatnenie kasačnej právomoci najvyšším súdom, ktorá musela byť s prihliadnutím na uvedené okolnosti aj využitá. Na jej nevyužitie nepostačuje s ohľadom na uvedené skutočnosti tvrdenie, že k jej neuplatneniu nedošlo z dôvodu, že zistené procesné pochybenia v rozhodnutí rady nemali vplyv na zákonnosť tohto rozhodnutia, a preto na ne najvyšší súd „v zmysle § 250i ods. 3 v spojení s § 250l ods. 2 O. s. p. neprihliadol, hoci ich navrhovateľ v konaní namietal“.

Pretože je nesporné, že sťažovateľ dôvodne tvrdil nesprávnosť právneho posúdenia veci radou, pričom nesprávnosť týchto právnych záverov bola pre rozhodnutie rady podstatná, nemohol najvyšší súd podľa názoru ústavného súdu postupovať inak, ako v rozsahu a spôsobom predpísaným zákonom, teda uplatniť svoju kasačnú právomoc, zrušiť napadnuté rozhodnutie rady a vrátiť jej vec na ďalšie konanie.

Nerešpektujúc ústavný príkaz vyplývajúci z čl. 46 ods. 1 a 2 v spojení s čl. 46 ods. 4 ústavy a § 250j ods. 2 písm. a) v spojení s § 250l ods. 2 OSP konal najvyšší súd inak, ako v rozsahu a spôsobom predpísaným zákonom. V dôsledku uvedených zistení, východísk a záverov ústavného súdu treba konštatovať, že rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 5 Sž 33/2005 z 21. októbra 2005 bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, čl. 36 ods. 1 a 2 listiny a podľa čl. 14 ods. 1 medzinárodného paktu (bod 1 výroku tohto nálezu).

Ústavný súd poznamenáva, že vyslovenie tohto záveru neimplikuje jeho názor na vecnú správnosť alebo nesprávnosť rozhodnutia rady.

Porušenie označených práv sťažovateľa je v danom prípade o to závažnejšie, že konanie o opravnom prostriedku (odvolaní) podľa § 250l a nasl. OSP predstavovalo v danej veci jediný a posledný prostriedok ochrany práv sťažovateľa.

Podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli

porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

Keďže ústavný súd vyslovil, že namietaným rozsudkom najvyššieho súdu bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a právo podľa čl. 14 ods. 1 medzinárodného paktu, bolo potrebné zároveň aj zrušiť tento rozsudok podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a vrátiť vec najvyššiemu súdu na ďalšie konanie za účelom jej opätovného prerokovania a rozhodnutia v odvolacom konaní (bod 2 výroku tohto nálezu).

V ďalšom postupe bude najvyšší súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v najmä v tomto bode čl. III tohto nálezu (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde). Viazanosť najvyššieho súdu sa vzťahuje najmä na záver o existencii dôvodu na uplatnenie jeho kasačnej právomoci, ako aj na ústavne súladný výklad a použitie ustanovení Občianskeho súdneho poriadku o odôvodnení rozhodnutia. Najvyšší súd bude tiež viazaný rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie, ktoré je vykonateľné jeho doručením (§ 56 ods. 7 zákona o ústavnom súde).

2. K namietanému porušeniu základného práva na podnikanie podľa čl. 35 ods. 1 ústavy a podľa čl. 26 ods. 1 listiny

Pretože ústavný súd dospel k záveru, že v konaní pred všeobecným súdom neboli dodržané princípy riadneho procesu, a keďže zrušením namietaného rozsudku najvyššieho súdu sa sťažovateľovi otvára možnosť uplatnenia jeho argumentácie týkajúcej sa skutkovej a právnej stránky rozhodovanej veci, nadväzne na to bude sa môcť najvyšší súd sám (prípadne aj v súčinnosti s účastníkmi konania) vyrovnat' s ochranou označeného základného práva hmotného charakteru, v ktorom je navyše viazaný záväzným právnym názorom ústavného súdu. Ako už ústavný súd viackrát zdôraznil, ochranu ústavnosti je nutné spájať s minimalizáciou zásahov do právomoci iných orgánov. Preto je nálezom zrušujúcim rozhodnutie o poslednom procesnom prostriedku, ktorý zákon na ochranu práva

poskytuje, vytvorený procesný priestor na ochranu tohoto základného práva vo vnútri sústavy všeobecných súdov.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavom súde môže ústavný súd v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť účastníkovi konania, aby úplne alebo čiastočne uhradili inému účastníkovi konania jeho trovy. V danom prípade ústavný súd úspešnému sťažovateľovi úhradu trov konania nepriznal, pretože si ich právny zástupca neuplatnil a trovy konania nevyčíslil (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 151 ods. 1 OSP).

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

Podľa § 32 ods. 1 zákona o ústavnom súde sa k nálezu pripája odlišné stanovisko sudcu Ladislava Orosza.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. júla 2008